

МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИДА ҲАРАКАТЛИ ВА МИЛЛИЙ ҲАЙАТЛАРДАН ҲОЙДАЛАНИШНИНГ АҲАМИЯТИ

Каримова Мохигул Абдухоликовна

Мақтабгача таълим ташкилотлари директор ва
мутахассисларини қайта тайёрлаш ва малакасини
ошириш институти мустақил изланувчиси
mohigul.karimova@mail.ru

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6973233>

ARTICLE INFO

Received: 01st August 2022

Accepted: 03rd August 2022

Online: 05th August 2022

KEY WORDS

Тарбия, мактабгача
таълим, индивидуал
эҳтиёжлар, илк ва
мактабгача ёш, ўқув
дастури, ривожланиш.

Ўзбек халқининг минг йиллар давомида яратган, авлоддан-авлодга ўтиб келаётган ижод бойликларини тўплаш, ўрганиш, бу бой хазиналар асосида ёш авлодни маънавий бой, ахлоқий пок, жисмоний баркамол қилиб тарбиялаш бугунги куннинг долзарб масалаларидан биридир. Айниқса, янги Ўзбекистонда миллий қадриятларимиз, анъаналаримизга бўлган эътибор янада кучмоқда. Бу ҳаётнинг ҳамма жабҳаларида, жумладан тарбиянинг асосий қисмларидан бири бўлган мактабгача таълим тизимида ҳам турли даражада ўзини намоён эта бошлади.

Мақтабгача таълим тизимининг мақсад ва вазифалари қуйидагилардан иборат:

- боланинг индивидуал эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда илк ва мактабгача ёшдаги болаларнинг ривожланишига қўйиладиган Давлат талаблари асосида ҳамда мактабгача таълим тизими давлат ўқув дастурига

ABSTRACT

Ўзбек халқининг кўп йиллар давомида шаклланган, авлодларига мерос бўлиб қолган миллий ўйинларидан фойдаланиш янги Ўзбекистонда соғлом авлод учун олиб борилаётган ишларнинг давомчиси десак бўлади. Ёшларнинг дунёқариши жисмоний ва маънавий қадриятлар билан узвий боғлиқлигини ҳисобга олган ҳолда, мақолада мактабгача таълим ташкилотларида ҳаракатли ва миллий ўйинлардан фойдаланишнинг аҳамиятини ёритиб беришга ҳаракат қилдик.

мувофиқ унинг ҳар томонлама ва баркамол ривожланиши учун қулай шарт-шароитлар яратиш;

- мактабгача ёшдаги болаларнинг таълим-тарбия фаолиятини ташкил қилиш ва амалга ошириш;
- болаларнинг илк ривожланиши масалаларида ота-оналар ва жамиятга тегишли билимлар беришни ташкил этиш ва амалга ошириш;
- болаларнинг илк ривожланиши масалаларида оила ва жамият билан ўзаро ҳамкорликни ташкил қилиш ва амалга ошириш.

Ёш авлодни соғлом ва баркамол қилиб тарбиялашда мактабгача таълим тизими олдида катта маъсулиятли вазифалар қўйилган. Ёш авлодни тарбиялашга имкон берадиган, уларнинг руҳий, ақлий ва жисмоний сифатларини ривожлантиришига қаратилган ўйинларни миллийлаштириш, халқимизнинг

унитилиб бораётган ўйинларини тўплаш, ҳаётга тадбиқ этиш, ривожлантириш йўллари ва усулларини қайта кўриб чиқиш заруриятини келтириб чиқаради.

Ўзбек халқининг кўп йиллар давомида шаклланган, авлодларига мерос бўлиб қолган миллий ўйинларидан фойдаланиш бугунги кунда Янги Ўзбекистонда жуда ҳам зарур. Соғлом авлод учун олиб борилаётган ишлар ёшларнинг дунёқараши, жисмоний ва маънавий қадриятлар билан узвий боғлиқликни таъминлашга қаратилганини таъкидлаб ўтиш керак. Бу эса ўзбек халқ миллий ўйинларини илмий жиҳатдан тадқиқ этиш, уларни мактаб, мактабгача таълим ташкилотлари ўқув дастурларига киритиш, ижтимоий-тарбиявий аҳамиятга эга бўлган турларини спорт даражасига кўтариш жисмоний маданият фани олдидаги энг долзарб муаммолардан бирига айланганлигини кўрсатади.

Шу билан бирга ҳаракатли ва миллий ўйинларини тўплаш ва уларни ҳаётга тадбиқ этиш, улардан оқилона фойдаланиш бугунги кунда олдимизда турган ҳам назарий, ҳам амалий аҳамиятга эга бўлган муҳим вазифа бўлиб ҳисобланади. Ушбу вазифа ёш авлодни соғлом ва баркамол қилиб тарбияловчи жисмоний маданият олдида ҳам катта маъсулият юклайди.

Ёшларни ҳар томонлама жисмоний бақувват қилиб тарбиялашга имкон берадиган, болалар жисмоний

сифатларини ривожлантиришга қаратилган бу муаммони мактабгача ва умумтаълим мактаб ёшлари ташкилий ва педагогик жараёнларни билан бирга бир-бирига боғлаб келган ҳаракатли ва миллий ўйинларининг роли катта эканлигини таъкидлаб ўтмоқчимиз. Шунинг учун халқимизнинг асрлардан-асрларга ўтиб келаётган ҳаракатли ва миллий ўйинларини авайлаб-асраб кейинги авлодга етказиш йўллари излаш, ишлаб чиқиш ва ҳаётга тадбиқ этиш бизнинг мақсадимиздир.

Миллий ўйинларини халқимизнинг бир неча йиллик маданий бойликлари ҳақидаги тасаввурларини маълум даражада кенгайтиради, ҳозирги ҳаётга сингдириш йўллари бойитишга ёрдам беради.

Ҳаракатли ва миллий ўйинлар тарбиянинг энг таъсирчан усулларидан бўлиб, болаларда ақлий, ахлоқий ва нафосат тарбиясини биргаликда муваффақиятли амалга оширишда муҳим воситадир. Шунинг учун болалар ўйинларининг руҳи, табиати, савияси, иштирокчиларнинг ҳатти-ҳаракатлари каби жиҳатларига ҳам эътибор бериш зарур. Болалар вақтини қизиқарли ва фойдали ўтказиш учун ҳаракатли ва миллий ўйинлардан фойдаланишда ҳам худди шу хусусиятларга эътибор бериш керак.

Болаларда қадриятларга муҳаббат уйғотиш, халқ анъаналарини авайлаб-асрашга ўргатиш кўп жиҳатдан ўзбек халқ миллий ўйинларидан унумли фойдаланишга боғлиқ.

References:

1. Абдуллаев У. «Халқ ўйинлари миллий спорт турларини тиклаш ва аҳолини жисмоний тарбиялашда улардан кенг фойдаланиш усуллари» мавзусига

- бағишланган жумхурият миллий-амалий анжуманининг тезислари. 19-20 апрель 1991 йил 1-қисм, Б-12-15.
2. Бриль М.С. Опыт и перспективы применения подвижных игр в начальной подготовке юнных спортсменов / сб. Респ. научн. метод. Конф. по проблемам использование подвижных игр в физическое воспитание школьников. Минск, 1972, Б. 75-78.
 3. Йўлдашева Р. Ўзбек халқ ўйинлари – тарбиявий аҳамияти. Т., «Ўқитувчи», 1992 й.
 4. Usubovich, O. O., & Ne'matillaevna, Z. D. (2022, April). INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANIB TALABALARNING MUSTAQIL FIKRLASHLARINI SHAKLLANTIRISH. In E Conference Zone (pp. 101-105).
 5. Отамирзаев, О. У., & Зокирова, Д. Н. (2018). Тажриба машғулотларини мустақил ўрганишга ундовчи таълим бериш орқали олиб бориш. Современное образование (Узбекистан), (3), 45-49.
 6. Отамирзаев, О. У., & Зокирова, Д. Н. (2014). Мустақил фикрлашларни шакллантиришга йўналтирилган дарс ишланмаси.
 7. Зокирова, Д. Н. (2021). Талабаларга Мустақил Ўрганишга Ундовчи Таълим Беришда Касбий Ва Умумтаълим Фанларининг Интеграцияси. Современное образование (Узбекистан), (6 (103)), 24-28.
 8. Химматалиев, Д. О., & Зокирова, Д. Н. (2022). НАЗАРИЙ ЭЛЕКТРОТЕХНИКА ФАНИНИ ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ТАРКИБИ АСОСИДА РЕЖАЛАШТИРИШ ВА УЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ. Eurasian Journal of Academic Research, 2(3), 630-638.